

ÚKOLY VOJSKA PROTIVZDUŠNÉ OBRANY

Vojsko protivzdušné obrany jako druh pozemního vojska je organickou součástí vševojskových svazů, svazků a útvarů a patří mezi hlavní prostředky určené k ničení vzdušného nepřítele. Skládá se z protiletadlových raketových, protiletadlových raketových dělostřeleckých, protiletadlových dělostřeleckých, protiletadlových technických raketových a radiotechnických svazků, útvarů a jednotek. V jednotném systému protivzdušné obrany plní úkoly průzkumu vzdušného nepřítele a uvědomování vlastního vojska o něm, obrany uskupení vojsk, letišť, míst velení, týlových a dalších objektů před nepřátelskými úderů ze vzduchu, boje s jeho prostředky vzdušného průzkumu a se vzdušnými výsadky během letu ve všech druzích boje, jakož i při přeskupování (přesunech) a rozmístění vojsk mimo boj. Tak charakterizuje vojsko protivzdušné obrany Bojový řád pozemního vojska ČSLA.

V nejobecnější poloze jsou zde uvedeny úkoly protivzdušné obrany ve všech druzích boje na stupni vševojskového svazu, svazku a útvaru. Jednotlivá ustanovení Bojového řádu řeší potom zásadní otázky protivzdušné obrany v konkrétních podmínkách vševojskového svazku a útvaru a specifikují hlavní zásady organizace a řízení protivzdušné obrany. Realizace těchto zásad představuje náročné a složité úkoly z hlediska všestranné připravenosti velitelů a štábů i ve vztahu k vysoké bojové pohotovosti jednotek a útvarů vojska protivzdušné obrany.

Do výzbroje vojska jsou zaváděny moderní protiletadlové raketové komplety

různého určení, soudobé prostředky vzdušného radiolokačního průzkumu a automatizované systémy velení. Moderní protiletadlová raketová technika podstatným způsobem zvyšuje bojové možnosti při obraně vojsk a objektů proti úderům vzdušného nepřítele.

V současné době základ palebného systému protivzdušné obrany vytvářejí protiletadlové rakety. Takticko-technické parametry této bojové techniky splňují všechny požadavky včasného a efektivního ničení soudobých prostředků vzdušného napadení nepřítele. Jednotlivé účelové typy protiletadlových raketových kompletů jsou schopné ničit nepřátelské letectvo ve všech výškách i rychlostech. Jejich průchodivost terénem, schopnost rychlého manévru, vysoká odolnost proti radiotechnickému rušení odpovídají požadavkům nepřetržité a vysoce odolné protivzdušné obrany. Současně je třeba vidět, že zavedením protiletadlových raketových kompletů různého určení do výzbroje vojska protivzdušné obrany došlo k podstatným změnám v kvalitě a účinnosti ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení. Mnohonásobně se zvýšily bojové a palebné možnosti.

Soudobý boj se vzdušným nepřítelem má některé zvláštnosti, které jsou výrazné právě na taktickém stupni velení.

Vzdušný nepřítel bude ničen v podmínkách širokého užití všech druhů radioelektronického rušení. To vyžaduje, aby neoddělitelnou součástí výcviku obsluh řídících, naváděcích i střeleckých radiolokátorů byla činnost v podmínkách rušení, s využitím cvičných rušičů, imitátorů i tre-

nažerů. Je nutné, aby velitelé i technické kádry hledali a využívali další možnosti zvyšování náročnosti při práci obsluh a bojových směn velitelských stanovišť a palebných baterií (až do krajních a mezních hodnot rušení) při vyhledávání, sledování i ničení vzdušných cílů.

Významnou skupinou vzdušných cílů, která se výrazně liší od prostředků vzdušného napadení nepřítele, jsou **nízko letící cíle**. Jde o kategorii vzdušných cílů, jejichž převážná část bojové činnosti je realizována v rámci bojových sestav vlastních vševojskových útvarů a svazků. Vojskové letectvo nepřítele, jmenovitě **bitevní vrtulníky**, jsou důležitým zbraňovým systémem s velkou mohutností palby, značnou bojovou účinností a zvyšují celkovou palebnou sílu pozemních vojsk. Významnou úlohu v bojové činnosti mají vrtulníky v boji s tanky. Např. četa bitevních vrtulníků (7) může vyřadit až 20 středních tanků. Zvláštností těchto vzdušných cílů je skutečnost, že jejich zjišťování, sledování a ničení probíhá za podstatně obtížnějších podmínek než u ostatních cílů, že dálka jejich zjištění může negativně ovlivnit optimální zahájení účinného postřelování a tím může dojít i ke snížení celkové účinnosti a efektivnosti protivzdušné obrany vlastních vojsk. K vyloučení nebo maximálnímu snížení těchto negativních vlivů je nutné přijímat účinná opatření v organizaci a řízení protivzdušné obrany. Bude zapotřebí věnovat zvláštní pozornost průzkumu (využívání všech dostupných informací o vzdušném nepříteli, včetně údajů pozorovatelů vzdušného nepřítele).

Cílem musí být — získané informace o vzdušném nepříteli využít palebnými prostředky a včas zahájit účinné postřelování. Využití palebných možností jednotlivých aktivních prostředků PVO bude vycházet z konkrétní situace, takticko-technických možností a časových podmínek, limitovaných především délkou zjištění vzdušného cíle. Časový interval odvozený z délky zjištění a rychlosti vzdušného cíle je v procesu řízení bojové činnosti spotřebován reakční dobou konkrétního prostředku PVO a dobou postřelování. Snahou je, aby doba postřelování byla maximální, tj. v celém prostoru účinné působnosti daného prostředku PVO. K naplnění této zásady směřuje veškerá činnost velitelů, štábů i jednotek vojska PVO při ničení nízko letících cílů.

Samostatnou skupinou v nízko letících cílech jsou **řízené střely s plochou dráhou letu**. Jejich zvláštností je extrémně malá výška letu (50—100 m) a minimální efektivní odrazová plocha (0,05—0,20 m²), které

negativně ovlivňují plnění bojových úkolů vlastních protiletadlových raketových útvarů a jednotek PVO při jejich ničení. Bojové použití prostředků PVO proti řízeným střelám s plochou dráhou letu bude obdobné jako proti cílům, které působí v přízemních a malých výškách, ale vzhledem k taktice jejich použití bude podstatně složitější. Základem úspěšného ničení těchto střel musí být pevná organizace součinnosti a její trvalé uskutečňování mezi všemi prostředky PVO na operačním i taktickém stupni velení. Velký význam má především taktická součinnost, protože charakter použití uvedených střel a jejich ničení za letu bude vyžadovat decentralizované velení a samostatné vedení bojové činnosti pluků, oddílů a zejména baterií protiletadlových raketových a protiletadlových dělostřeleckých útvarů vojsk PVO.

Vojsko protivzdušné obrany, vyzbrojené moderní, vysoce účinnou radiolokační a protiletadlovou raketovou technikou, se podílí i na průzkumu a ničení **průzkumných a palebných systémů nepřítele**. Průzkum a účinnou palbu je schopno vést výhradně na ty prvky, které vedou bojovou činnost ze vzduchu. K úspěšnému boji s těmito prvky průzkumných a palebných systémů přijímáme potřebná organizační i technická opatření, zvláště k:

- hlubokým vědomostem základních takticko-technických dat těchto systémů a způsobů jejich bojové činnosti,

- výtečným znalostem bojových možností vlastních radiolokačních a protiletadlových kompletů při zjišťování a ničení těchto prostředků,

- účelnému rozmístování prostředků radiolokačního průzkumu v terénu tak, aby zóna zjišťování vzdušných cílů směrem k nepříteli byla co největší, z postavení s minimálními úhly skrytu,

- využívání všech prostředků průzkumu, včetně řídicích radiolokátorů kompletů malého a blízkého dosahu, televizních, optických a rádiových zaměřovačů k průzkumu nízko letících cílů a létajících prvků průzkumných a palebných systémů,

- stanovení sektorů odpovědnosti pro oblast průzkumu a palebného ničení u radiotechnických a protiletadlových útvarů, včetně decentralizovaného ničení těchto vzdušných cílů a k jejich skupinovému vyhledávání řídicími a naváděcími radiolokátory,

- včasnému a úplnému využití všech informací získaných o těchto vzdušných cílech k jejich efektivnímu ničení,

— dodržování opatření radiotechnického maskování grafikonu činnosti a manévru po splnění úkolů.

Úspěšné vedení boje s průzkumnými a palebnými systémy i řízeními střelami s plochou dráhou letu vyžaduje úzkou součinnost druhů vojsk, dovedné sladění a využití jejich bojových možností. Efektivnost boje s těmito prostředky je závislá na jednotném zámyslu a použití různých prostředků zjišťování a ničení. Současná situace vyžaduje neustále studovat poznatky o těchto systémech a diferencovaně přijímat na jednotlivých stupních velení včasná a všestranná zdůvodněná opatření k dalšímu rozpracování otázek vedení boje s nimi.

Složitost a náročnost úkolů při ničení vzdušného nepřítele, zvláště v oblasti nízkoleťících cílů a létajících prvků průzkumných a palebných systémů, se u vojska

protivzdušné obrany promítlo i do normotvorné činnosti. Byly vydány nové „Osnovy střelby protiletadlových raketových svazků, útvarů a jednotek PVO pozemního vojska“. Tyto osnovy jsou podstatně náročnější na znalosti velitelů, štábů i obsluh v raketové střelecké a technické přípravě, na přípravu bojové techniky a na činnost svazku, útvarů a jednotek v podmínkách radioelektronického rušení ve složitě pozemní i vzdušné situaci. Zvláště prvek radioelektronického rušení podstatně zvyšuje nároky na práci obsluh a bojových směn velitelských stanovišť k dosažení úspěšného palebného zásahu na vzdušný cíl. K novým osnovám střelby byl postupně vydán celý soubor předpisů a pomůcek. Snahou je, aby jednotlivá ustanovení nových osnov střelby se ve specifické formě promítla až do činnosti členů obsluh a směn a vytvářela podmínky pro objektivní a jednoznačné hodnocení dosažených výsledků.

Bojový řád pozemního vojska vymezuje zásady organizace a vedení soudobého vševojskového boje na taktickém stupni velení. Pro příslušníky vojska protivzdušné obrany je jeho význam zásadní především v tom, že organizace a řízení protivzdušné obrany vychází z jeho základních ustanovení, že protivzdušná obrana je nedílnou součástí vševojskového boje a vytváří jednu z rozhodujících podmínek k úspěšnému plnění stanovených úkolů. Protivzdušnou obranu organizují všichni velitelé ve všech družích boje s cílem nedovolit nebo zmařit úder vzdušného nepřítele na vlastní vojska a objekty. Je logickým požadavkem, aby příslušníci vojska protivzdušné obrany, především velitelé, náčelníci a štáby zásady vševojskového boje zvládli a dovedně je aplikovali do organizace a řízení protivzdušné obrany. Odborné orgány PVO ve vševojskových štábech — velitelé, náčelníci — musí být schopni vševojskovému veliteli předkládat reálné návrhy na použití sil a prostředků vojska PVO, které vycházejí ze znalosti zásad vševojskového boje a vlastních bojových možností. Zásadním kritériem musí být efektivní ničení vzdušného nepřítele a vytvoření podmínek pro pozemní vojska k plnění cílů stanovených pro vševojskový boj.